

למה לי תנ"ך עכשיו? משמעות התנ"ך והרלוונטיות שלו לחיינו מערכים מותאמים ליסודי

התנ"ך הוא ספר בעל ערך לאומי, חברתי ותרבותי לעם היהודי. הוראת התנ"ך ויצירת למידה משמעותית של התנ"ך – למידה שהתלמידים מעורבים בה בצורה פעילה, למידה המקרבת את הכתוב בספר אל לבם של הלומדים בו ואל חיי היומיום שלהם – מחייבת עיסוק בלימוד התנ"ך בצורה מוגברת ובאמצעים חווייתיים. התכנית "תורה, נביאים וכתובים" מציעה למידה משמעותית ואתגר לימודי חווייתית עבור התלמידים, בהובלת הצוות החינוכי.

המערכים המוצעים להלן כוללים פעילויות המזמנות קיום דיון במשמעות התנ"ך וברלוונטיות שלו לחיי החברה בישראל בימינו. פעילויות אלו נועדו להכשיר את לבבות התלמידים להשתתף בפועל בתכנית.

מטרות המערכים:

1. לעורר במשתתפים מודעות למשמעות התנ"ך ולרלוונטיות שלו לימינו.
2. לעודד את המשתתפים להצטרף לתכנית "תורה, נביאים ו...כותבים".!

*יש לבחור באחת מהפעילויות, אין טעם בקיום שתי הפעילויות שמוצעות.

פעילות א' – משמעות התנ"ך והרלוונטיות שלו לחיי החברה בישראל

הידעת?!
התנ"ך הוא הספר הנמכר ביותר בכל זמנים.

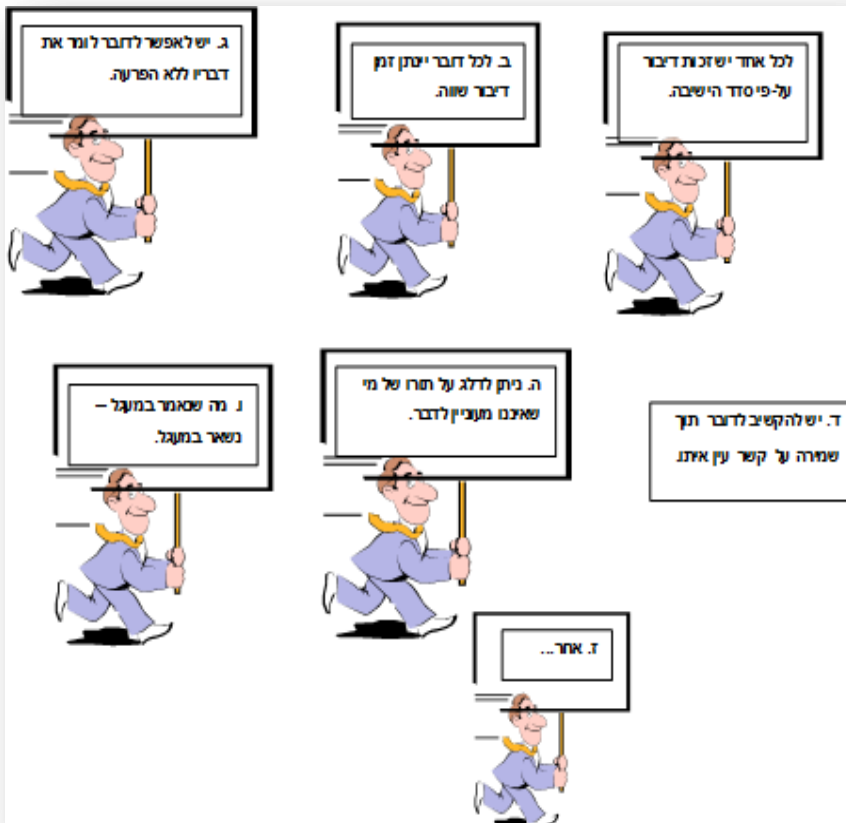
הידעת?!
הספר הארוך ביותר בתנ"ך הוא תהלים, יש בו 150 (פרקים) מזמורים.

הידעת?!
התנ"ך תורגם ליותר מ 1.200-שפות.

מהלך הפעילות:

שלב א' – אישי: כרטיסיות המקרא

- המנחה יפזר בחלל החדר כרטיסיות, שעליהן תמונות, ביטויים, דמויות, אירועים, ערכים העוסקים בתנ"ך (ראו דוגמא בדף הבא).
- המשתתפים יתבקשו להסתובב בחדר ולבחור בכרטיסיה שאליה הם מתחברים או שהם מתנגדים לרשום בה.

שלב ב' – קבוצתי

כל המשתתפים יתבקשו להתחבר לחברים שנראה כי יש מכנה משותף בין הכרטיסיות.

(ניתן להתחבר לפי סיפור, ספר שהאירוע נמצא בו, סוג של דמויות - מנהיגים, נשים, וכד').

כל קבוצת משתתפים שהתקבצה סביב כרטיסיה אחת תקיים מעגל שיח על-פי השאלות וההנחיות שבכרטיס המשימה.

כללי מעגל השיח:

(לקוח מתוך "תכנית לטיפוח תקשורת בין-אישית בחינוך היסודי" חוברת 9, אגף לחינוך יסודי - המחלקה לחינוך לחיים (בחברה)

כרטיס המשימה הקבוצתית – שיח קבוצתי

שלב א':

קראו את השאלות ודונו בניכם נא הקפידו על כללי השיח:

- מדוע בחרת בכרטיסיה זו? הסבר
- מה, בעיניך, הוא המכנה המשותף בין כל חברי הקבוצה?
- האם אתה מסכים עם הנאמר אודות המכנה המשותף?
- לדעתך, מהו המסר המרכזי המובע בכרטיסיות שנבחרו?
- חשוב והצג את הסוגיות הערכיות / דילמות שמועלים על ידי הסיפורים, אירועים, דמויות וכו' האם הדילמה או סוגיה ערכית קרובה אלינו, היום בשנת תשע"ו? כלומר, האם זה רלוונטי ומשמעותי בימינו?
- האם התנ"ך משמעותי ורלוונטי לחיי החברה בישראל ולזהותנו היהודית?

שלב ב':

- נסחו מסקנה משמעותית אחת מהדיון במעגל השיח.
- התכוננו לדיווח במליאה.

שלב ג' – במליאה

1. המנחה יכתוב על הלוח כותרת: למה לי תנ"ך עכשיו?
2. כל קבוצה תציג את המסקנה שלה מהדיון הקבוצתי בדבר משמעות התנ"ך והרלוונטיות שלו לחברה הישראלית ולהוויה היהודית. מומלץ לרכז את המסקנות בכתב על הלוח. לאחר הצגת המסקנות, יתקיים דיון במליאה:
 - מה משותף לכלל המסקנות?
 - לדעתכם, מה החשיבות והמשמעות שבלימוד התנ"ך?
 - לדעתכם, כיצד ניתן לקרב את התנ"ך לילדים ובני נוער ולשמר את המורשת?

הצעה לקיום שלב ב' ו-ג' באמצעות כלי תקשובי שיתופי – גלוגסטר - Glogster

גלוגסטר היא אפליקציה רשתית המאפשרת למשתמש ליצור כרזה שיתופית בכל נושא ולשתף בה משתמשים אחרים.

לחצו [כאן](#) להוראות לשימוש בכלי דיגיטלי ליצירת כרזות דיגיטליות:

***יש להירשם מראש.**

שלבי השימוש בכלי:

1. לאחר דיון קבוצתי, יש לבקש מהמשתתפים לשתף במסקנה שלהם בפוסטר הדיגיטלי (נכנסים לקישור המובא לעיל).
2. כל קבוצה תתבקש להקליד את מסקנתה על גבי הכרזה השיתופית (ניתן להוסיף תמונה או סרטון).
3. בתום ההקלדה, יתקבל פוסטר דיגיטלי שיכלול את כלל המסקנות של כלל הקבוצות.
4. המנחה יציג את הפוסטר על גבי מסך במליאה ויתקיים דיון כמוצג למעלה בשלב ג'.

שלב ד' – במליאה:

חשיפת התכנית ודרכי ההשתתפות בה.

הערה: יש לעודד השתתפות של הכיתה, של קבוצה ושל יחידים ולהבהיר את פרטי התכנית: מטרה, תהליך, כלים הניתנים לסיוע, תוצרים מתבקשים ורווחים מהשתתפות בה, כמובא [בחוזר מנכ"ל ופרטי התכנית באתר מינהל חברה ונוער](#).

פעילות ב' – משמעות הסיפור המקראי והרלוונטיות שלו לחיינו

שלב א' – במליאה:

המנחה יספר למשתתפים את הדברים שלהלן ויסביר אותם :

בסיפור המקראי מובלעים ערכי חיים, השזורים בין השיטין בשלוש שכבות. השכבה הראשונה, העליונה, החיצונית – היא מכילה את העלילה: לכאורה סיפור התרחשות פשוט ותמים.

השכבה השנייה היא שכבה עמוקה יותר – היא מעלה את עולמם הפנימי של הגיבורים כפי שהוא משתקף בעלילה.

השכבה השלישית היא העמוקה ביותר – היא צופנת בחובה אידיאות ותפיסות חיים. שלוש שכבות אלה של הסיפור התנכ"י הופכות אותו למעניין ולרלוונטי לכל הגילאים: הילד הקטן מתענג על סיפור העלילה (השכבה הראשונה, החיצונית), המתבגר מגלה עניין רב בעולמם הפנימי של הגיבורים (השכבה העמוקה יותר), והבוגר נאחז באידיאות (השכבה העמוקה ביותר).

כך, לדוגמה, בסיפור יציאת מצרים – השכבה הראשונה היא סיפור העלילה על בני ישראל שחווים שיעבוד במצרים וזועקים על ה' שיציל אותם. בשכבה העמוקה יותר משתקף עולמם הפנימי

של כל הדמויות, בני ישראל, משה ואהרן, פרעה והמצרים. ובשכבה השלישית, העמוקה ביותר, משתקפת האידיאה של מידה כנגד מידה (בני ישראל עבדים במצרים מאחר שהחליטו להישאר במצרים גם אחרי שהבצורת פסקה, וכך הלכו נגד הבטחת ה': הארץ)

שלב ב' – קבוצתי: יצירות על-פי סיפור תנכ"י:

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות של עד 4 משתתפים ויבקש מהם לפעול על-פי כרטיס המשימה שלהלן.

כרטיס המשימה:

סיפור יציאת מצרים שימש רקע ליצירות רבות שהעלו חוויות מתוכו והביעו אותן. עיינו ביצירה שלפניכם (היצירות מובאות להלן) וענו על השאלות הבאות:

1. לדעתכם, מה ניסו היוצרים לבטא?
2. האם אתם יכולים לזהות פריטים שמסופרים בתנ"ך?
3. האם אתם יכולים לזהות פריטים שלא מוזכרים בסיפור המקראי?
4. אם אכן יש פריטים שלא מוזכרים במקרא, אנו קוראים לפריטים אלה פרשנות. כיצד מפרש היוצר את הסיפור המקראי?
5. האם ניתן לזהות מסר ביצירה?

היצירות לעבודה הקבוצתית:

קבוצה מס' 1:

ציור: קריעת ים סוף, דורה, המאה ה-19 - לאיתור התמונה וניתוחה לחצו [כאן](#) בקישור הנ"ל:

קבוצה מס' 2:

סרט: נסיך מצרים

קבוצה מס' 3:

שיר: יציאת מצרים, מאת אתי אנקרי
למילות השיר לחצו [כאן](#)

* אפשרות נוספת לתלמידים ברמה גבוהה: למאמר העוסק בנושא יציאת מצרים ועקרון "מידה כנגד מידה" לחצו [כאן](#).

שלב ג' – במליאה

שיתוף במליאה ודיון קבוצתי.

שאלות לדין:

1. מה משותף לכל היצירות ובמה ייחודה של כל יצירה?
2. נסו להסיק מכל יצירה מסקנה מרכזית בנוגע לחשיבות העיסוק בתנ"ך באמצעים אמנותיים.
3. לדעתכם, מה החשיבות והמשמעות של לימוד התנ"ך?
4. לדעתכם, כיצד ניתן לקרב את התנ"ך לילדים ובני נוער ולשמר את המורשת?

שלב ד' – במליאה:

חשיפת התלמידים לתכנית ולדרכי ההשתתפות בה.

*הערה: יש לעודד השתתפות של הכיתה, של קבוצה ושל יחידים ולהבהיר את פרטי התכנית: המטרה, התהליך, כלים הניתנים לסיוע, תוצרים מתבקשים ורווחים מההשתתפות בה, כמובא בחוזר מנכ"ל ובפרטי התכנית באתר מינהל חברה ונוער.

ביבליוגרפיה:

מתוך: ד"ר אבי צפוני, "הדגשת המרכיבים הרלוונטיים והמשמעותיים לעולמו של התלמיד בהוראת התנ"ך, כנדבר להעמקת זהותו היהודית", בתוך אתר עיונים בחברה, בחינוך, בטכנולוגיה ובמדע.